

Datum: 23/11/19

Aan: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Ministerie van Financiën

Onderwerp: Reactie Consumentenbond op consultatie 'Omvorming van de salderingsregeling voor kleinverbruikers'

Dit document bevat de reactie van Consumentenbond op de internetconsultatie¹ over de Wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en de Wet belastingen op milieugrondslag ter uitvoering van de omvorming van de salderingsregeling voor kleinverbruikers.

Huidige regeling voldoet goed

De salderingsregeling zoals die nu bestaat werkt tot tevredenheid van consumenten en heeft gezorgd voor een gestage toename van het aantal huishoudens met zonnepanelen tot rond de 1 miljoen. De regeling is elegant en een consument die zonnepanelen aanschafft hoeft niets te doen om er gebruik van te maken, en loopt niet het risico achter het net te vissen van een (jaarlijks) subsidieplafond, wat een groot voordeel is boven vroegere subsidieregelingen.

Niet voor niets heeft Consumentenbond altijd bepleit de salderingsregeling zo lang mogelijk te continueren. En om als dat echt niet meer zou gaan deze te vervangen door een zo consumentvriendelijk mogelijke alternatieve regeling, daarbij zorgend voor een geleidelijke overgang om marktschokken en ongelijkheid tussen consumenten die vlak voor en vlak na een bepaalde datum zonnepanelen laten installeren te voorkomen.

Nadelen huidige regeling niet opgelost door nieuwe regeling

Als relatieve nadelen van de huidige regeling vallen wat ons betreft te noemen:

- 1) de regeling biedt geen mogelijkheden voor consumenten die zelf niet over een geschikt dak voor zonnepanelen beschikken (afgezien van de complexe Postcoderoosregeling);
- 2) de regeling geeft geen stimulans om grotere daken (geschikt voor meer zonnestroom dan voor het eigen stroomverbruik nodig is) goed te benutten;
- 3) de regeling geeft geen stimulans om het aandeel direct eigengebruik van opgewekte stroom te vergroten;
- 4) de regeling zorgt voor een (vooralsnog beperkte) inkomstenderving voor de Staat als gevolg van een lagere opbrengst uit energiebelasting.

De voorgestelde afbouw van de salderingsregeling doet niets aan nadelen 1) en 2). Nadeel 3 wordt erdoor aangepakt, in zoverre dat het niet direct zelf gebruiken van stroom door het afbouwen wel onaantrekkelijker wordt, maar dat, zonder slimme aanvullende/compenserende maatregelen (waarbij wellicht te denken valt aan financieel

¹ <https://www.internetconsultatie.nl/omvormingsalderen>

stimuleren van lokale opslag en 'slimme' apparaten), de voorgestelde regeling het voor consumenten niet makkelijker maakt om daadwerkelijk een groter eigengebruik te realiseren.

Huidige regeling betreft consumenten bij energietransitie

Wat betreft nadeel 4) merken wij op dat het financiële nadeel van de overheid bij het langer voortzetten van de salderingsregeling goed afgewogen moet worden tegen het grote en moeilijk in geld uit te drukken voordeel dat de salderingsregeling biedt in de vorm van het betrekken bij, en enthousiasmeren voor, de energietransitie van burgers/consumenten. Met andere woorden: afbouwen van de salderingsregeling zonder daar een voordeel tegenover te zetten voor consumenten die willen bijdragen aan de energietransitie verkleint het draagvlak voor die transitie.

Verder zorgt een kleiner aantal daken met zonnepanelen voor een groter beslag op de publieke ruimte om dezelfde benodigde hoeveelheid hernieuwbare energie te realiseren.

Tenslotte zorgt een te snelle afbouw voor een gevoel van 'onbetrouwbare overheid' bij consumenten die hun investeringsbeslissing (in zonnepanelen) net gedaan hebben.

Positieve punten met haken en ogen

Dat laatste punt brengt ons bij de aspecten van het wetsvoorstel waar wij, onder voorbehoud, positiever over zijn:

- a) de geleidelijke afbouw waarvan de snelheid van tevoren voor de volledige periode wordt vastgelegd en het *uitgangspunt* dat de terugverdientijd voor consumenten die voor 2023 zonnepanelen aanschaffen 7 jaar moet blijven, en voor degenen die dat na 2023 doen 'iets' daarboven²;
- b) het wettelijk vastleggen van de verplichting voor energieleveranciers om consumenten voor alle ingevoede stroom een redelijke terugleververgoeding te (blijven) betalen;
- c) het niet verplichten van de slimme meter (behalve administratief uitzetten blijft ook weigeren mogelijk, waarna een 'domme' digitale meter moet worden geaccepteerd).

Helaas zitten er nogal wat haken en ogen aan deze positieve punten.

Getallen zijn voorlopig, nieuwe terugverdientijden nog onbekend

Wat betreft punt a) is onze belangrijkste kanttekening dat de getallen in dit wetsvoorstel volgens het ministerie een voorlopig afbouwpad betreffen, dat nog aangepast moet worden aan de net verschenen KEV 2019 en aan een nog te verschijnen onderzoek van TNO over de effecten van de afbouw. Wij kunnen op dit moment dus niet zeggen of wij erop vertrouwen dat met de beoogde wetswijziging daadwerkelijk terugverdientijden zoals in de toelichting op het wetsvoorstel worden voorgespiegeld realistisch zijn.

Bij voorbaat hebben wij daar een hard hoofd in, omdat door de overheid voortdurend over (toekomstige) 'sterke kostendaling van zonnepanelen' gesproken wordt maar daarbij alleen

² Memorie van Toelichting, 28/10/19, p. 3

gekeken lijkt te worden naar materiaalkosten, terwijl installatiekosten een steeds groter deel van de rekening voor de consument innemen. En wij hebben er geen enkele aanwijzing voor dat tarieven van installateurs ook dalende zijn.

Verder wordt volgens de toelichting bij het inschatten van de terugverdientijd gerekend (NB: deze berekening en de bijbehorende aannames is niet bijgesloten en dus niet door ons te controleren!) met een zo kostenefficiënt mogelijk zonnestelsel. Het zal toch niet de bedoeling van de minister zijn om een 'race to the bottom' te stimuleren, daarbij lange-termijn kwaliteit (zeer belangrijk bij zonnepanelen, die immers zo'n 25 jaar moeten meegaan) en mogelijk ook installatieveiligheid ondermijnend. Wat ons betreft zou het beter zijn om de getallen in de regeling af te stemmen op een typisch gemiddeld zonnestelsel, in plaats van op de goedkoopst verkrijgbare spullen bij de goedkoopste installateur.

Minimale redelijke vergoeding: goed plan, onduidelijke uitvoering

Wat betreft punt b) geldt natuurlijk dat zo'n bodem onder de terugleververgoeding alleen meer is dan een lege huls als deze hoog genoeg is. Daar in het wetsvoorstel hiervoor geen getallen zijn opgenomen kunnen wij hierover niet oordelen. Zorgpunt is wel dat uit de toelichting blijkt dat het de bedoeling is per AMVB een minimumtarief vast te stellen, maar dat in de loop van de afbouwperiode weer los te laten.

Als wij de tekst goed begrijpen treedt op dat moment de nu geldende 'redelijke terugleververgoeding' van '70% van de APX-prijs' in werking. Het probleem daarbij is dat de APX-prijs een sterk volatiel uurtarief is, dat dus ook 0 of zelfs negatief kan zijn (en dat in de toekomst vaker zal zijn). Dit biedt dus weinig garanties. Het zou daarom beter zijn om de minimum terugleververgoeding te baseren op lange termijn ENDEX-prijzen.